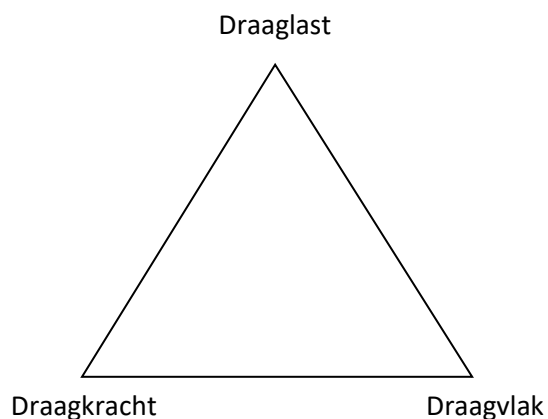

De analysedriehoek: draagkracht, draaglast, draagvlak

In de eerdere versies van het boek Werken in Gedwongen Kader stond de analysedriehoek beschreven, een model om te bepalen wat het eerste aangrijpingspunt kan zijn bij de begeleiding. De analysedriehoek is in de 7^e druk van het boek Werken in Gedwongen Kader vervallen.

Hieronder vatten we die stof kort samen voor studenten en professionals die deze analysedriehoek behulpzaam vinden in hun werk. Deze samenvatting is een ingekorte versie van de tekst van Lous Krechtig en Anneke Menger in Werken in Gedwongen Kader (druk 1 tot en met 6), hoofdstuk 32.

Werken aan re-integratie en gedragsverandering is persoonsgebonden maatwerk en vraagt om voortdurende aanpassing aan de actuele situatie. Bij maatwerk hoort dat de professional een doelbewuste keus maakt uit de verschillende methoden die tot zijn beschikking staan. De hieronder staande ordening kan helpen bij deze keus. De ordening is ontleend aan De Mönnink (2004). De ordening is in beeld gebracht in figuur 1.

Figuur 1: draagkracht, draaglast, draagvlak

Draagkracht

In de 'wat werkt'-benadering staat de punt draagkracht van de driehoek centraal. Werken aan draagkracht is hier opgevat als: gedragsverandering door het aanleren van bijvoorbeeld agressieregulatie, probleemoplossende vaardigheden en arbeidsvaardigheden. In de onderzoeken naar *desistance*¹ wordt dit het individuele of menselijke kapitaal genoemd. Mensen met voldoende draagkracht hebben niet alleen de benodigde vaardigheden, maar ook zelfvertrouwen: het idee dat ze een taak tot een goed einde kunnen brengen. De manier waarop iemand tegen zichzelf, zijn verleden en zijn mogelijkheden in de toekomst aankijkt, is een belangrijke factor bij het stoppen met delinquent gedrag. Werken aan draagkrachtvergroting gaat daarom niet alleen over het aanleren van vaardigheden, maar ook over het bevorderen van zelfregie of *agency*. Agency wil zeggen dat de cliënt zichzelf ziet als iemand die bij machte is om invloed op zijn eigen leven uit te oefenen en die gemotiveerd is om dat te doen.

¹ In de herziene versie van Werken in Gedwongen Kader gebruiken we de term 'stopproces'.

Draagvlak

In het kader van de afbouw van een criminele loopbaan wordt draagvlak 'sociaal kapitaal' genoemd. Hiermee doelen we op de sociale netwerken, de relaties met familie en bredere maatschappelijke verbanden die verandering mogelijk maken en ondersteunen. Veranderingen in het leven (een baan krijgen, een relatie) vormen een belangrijke factor bij het stoppen met delictgedrag omdat daarmee bindingen worden gecreëerd die betekenisvol zijn, die men niet wil verliezen en die daardoor de gedragsverandering kunnen helpen bestendigen.

Draaglast

Draaglast staat voor de ernst van de problemen, de mate van chaos, de zwaarte van het bestaan van de cliënt. Hoe ernstig is de situatie, hoeveel problemen zijn er tegelijkertijd, hoe groot is de beïnvloedbaarheid ervan? Hoe hoog is het stressniveau? Het verlies van een dierbare kan ook mensen met een hoge mate van draagkracht en een goed sociaal netwerk (draagvlak) volledig ontregelen.

Kiezen van een aangrijpingspunt

Bij het kiezen van een methode is vooral de verhouding tussen de punten in de driehoek relevant. Weinig draagkracht zorgt ervoor dat een last al snel te zwaar is voor iemand; een groot draagvlak maakt het mogelijk om de last te verdelen en steun te vragen. Een cliënt met een lichte verstandelijke handicap kan niet altijd zelf formuleren downloaden of invullen. Een cliënt met een autistische stoornis kan in een gestructureerde setting heel veel werk verzetten. De professional kiest het aangrijpingspunt dat het meeste perspectief biedt. Soms is het een kwestie van volgorde: is het bij deze cliënt verstandig om eerst te werken aan draaglastvermindering en vervolgens aan draagkrachtvergroting of kan het beter andersom? Het is dus niet per definitie zo dat geringe draagkracht altijd als eerste tot het doel moet leiden om de draagkracht te vergroten. Het gaat om een analyse van de onderlinge samenhang en het kiezen van een werkbare aanpak bij deze cliënt op dit moment.